

Maddikeangreb hos kaniner

Af Dyrlæge Mette Louise Halck,
AniCurra Københavns Dyrehospital,
2. suppleant bestyrelsen FF

Det er sommer, og de høje varmegrader skaber ideelle betingelser for udviklingen af en uvelkommen gæst – nemlig fluelarven. Vi ser dem hvert år, og personligt vender det sig i mig hver gang den karakteristiske lugt når mine næsebor og jeg vender bunden i vejret på en kanin for at finde en vrimlende aktivitet af maddiker. Heldigvis er mulighederne mange for navnlig at forebygge, men også behandle når skaden først er sket.

Caecotrofer:

Den bløde afføring også kaldet natafføring, dannet af den fiberfattige del af foderrationen. Alle caecotrofer bør spises af kaninen. Findes der caecotrofer er der derfor et problem der bør undersøges nærmere.

Hvorfor rammes en kanin af maddikeangreb?

Lad os først slå en ting fast. Raske kaniner rammes ikke af maddikeangreb. Miljøfaktorer som fugtig og beskidt strøelse hos kaniner holdt udendørs udgør naturligvis en risiko. Fluelarver ses sjældent hos kaniner indendørs, men åbne vinduer i områder med mange fluer kan udgøre en risiko.

Det er dog som oftest underliggende sygdom hos kaninen og fiberfattig fodring der disponerer kaninen for at få maddiker. Fugt, beskadiget hud og varme, skaber de ideelle betingelser for at flueæg kan udvik-

le sig til larver. Maddikerne findes oftest i området mellem genitalierne og halen.

Hvad disponerer for maddikeangreb omkring genitalierne

- Urinsvedning: Urinvejsproblemer som urolithiasis, cystitis eller sludge i urinen kan føre til pollakisuri og konstant tilsøling af bagparten med urinsvedning til følge. (se tidligere artikler: Urinvejsproblemer hos kaniner).
- Tilsøling med caecotrofer: Her er der enten tale om en øget produktion eller nedsat indtagelse af caecotrofer. Her er korrekt og fiberrig fodring nøgleordet. (se tidligere artikel: Min kanin har diarré).
- Tilsøling med diarré: Diarré ses meget sjældent hos kaniner og vil oftest optræde hos de unge kaniner på 2-4 måneder i forbindelse med fravæning og miljøskifte.
- Overvægt: Den overvægtige kanin kan ikke fysisk nå området mellem genitalier og halen og har dermed svært ved at holde sig ren. En større eller mindre mængde caecotrofer vil derfor ofte sidde tilbage og give et beskidt og fugtigt miljø. Overvægt medfører desuden ofte store hudfolder, der giver øget risiko for fugtdannelse og dermatitis. (se tidligere artikel: Den overvægtige kanin).
- Forvoksede fortænder: malocclusion af fortænder vanskeliggør rengøring omkring genitalierne og indtagelse af caecotrofer. Manglende grooming fører til pelsmætter og filterer, der derefter søles til med urin og caecotrofer.

Raske kaniner rammes ikke af maddikeangreb

Øvrige faktorer

- Åbne abscesser uanset underliggende årsag.
- Hudfoldsdermatitis.
- Løbende øjne uanset årsag.
- Rygsmerter, gigt/spondyloser i lænden: Vanskeliggør rengøring af området mellem genitalier og halen, der kræver maksimal fleksion af columna.

Udvikling af fluelarven

Fluen lægger æg i det fugtige område i pelsen, og inden for de næste 24 timer klækker æggene. De små L1 larver er non-patogene, men udvikles til store L3 larver (maddiker) i løbet af de næste par dage. Både L2 og L3 larver spiser af det væv de er omringet af og udsender en karakteristisk lugt. Vævsskaderne giver i løbet af nogle dage uspecifikke kliniske symptomer som nedstemthed, anoreksi og kani-

nen vil ofte sidde apatisk og trække bugen op som følge af smerter.

Skal man behandle?

Inden man påbegynder behandlingen, er det vigtigt at tale grundigt med klienten om de har den vilje og lyst til at korrigere den underliggende årsag til problemet. Er dette ikke tilfældet, er kaninen bedre tjent med at blive aflivet. Undertiden ankommer kaninen så sent at maddikerne har ædt sig vej ind i abdomen. Her er der ingen anden udvej end at aflive dyret.

Behandling af maddikeangreb

Patienter med maddikeangreb kan præsentere sig helt upåvirkede, men er oftest meget påvirkede. Mange præsentere sig med kliniske tegn på shock. Septisk shock, ileus og dehydrering ses hyppigt hos disse patienter, afhængigt af hvor længe det har

stået på. Når smertebehandling (både nsaid og opioid) og væsketerapi har effekt påbegyndes behandlingen. Er patienten stabil kan en let sedation med midazolam 0,5mg/kg iv eller 1mg/kg im give lidt ro på patienten mens bagparten inspiceres nærmere. Maddikerne fjernes og pelsen klippes med en god margin omkring alle læsioner. Herefter kan huden vaskes med desinficerende shampoo. Forsigtig tørring af området med en hårtørre kan lokke de sidste maddiker ud fra deres gemmesteder. Pas på ikke at overophede kaninen og varmeskade de beskadigede væv. Behandling påbegyndes med ivermectin 0,4mg/kg sc og antibiotikabehandling opstartes. Ileusbehandling med væske, tvangsfodring (Critical care/recovery), motilitetsfremmende og fortsat smertebehandling er essentiel for at sikre at dyret kommer sig. (Ileusbehandling gennemgås detaljeret i en fremtidig artikel).

En beskidt bagdel bør altid resultere i yderligere undersøgelse og spørgsmål.

Fiberfattig fodring er den hyppigste årsag!

Hvordan skal man rådgive klienten?

Kaninens omgivelser skal holdes rene og tørre. Dybstrøelse er et ideelt sted for udvikling af både svampe og insekter. Uden dørs løbegårde kan sikres med finmasket insektnet. Det vigtigste er at kaniner med fugtige og beskidte bagdele skal tilses af en dyrlæge med det samme, og allerhelst rykkes indendørs indtil problemet er løst. Dette gælder primært i sommermånederne. Mange ejere vasker deres kaniner når de opdager at de er beskidte bagtil, en nyvasket men våd bagdel er dog fortsat en risikofaktor. Det er derfor bedre at korrigere den underliggende årsag. Kaninejere der har deres kaniner ude, anbefales i sommermånederne at tjekke deres kaniner bagtil 1-2 gange dagligt.

Forebyggelse af maddikeangreb

Den allerbedste behandling er forebyggelse.

Til de 1-2 årlige sundhedseftersyn bør nogle af hovedemnerne være kost, motion og vægt. En beskidt bagdel bør altid resultere i yderligere undersøgelser. Dette giver sunde kaniner, glade ejere og spændende patienter at udrede. Hvis foder, pasning, urineje, huld, tænder og led er i orden er risikoen for maddikeangreb næsten lig nul. Husk: "Raske kaniner rammes ikke af maddikeangreb".

Rigtig god sommer til jer alle sammen.